

Brüssel, 31. mai 2024
(OR. en)

10402/24

CLIMA 215
ENV 561
ENER 257
TRANS 251
AGRI 443
ECOFIN 609
COMPET 597
IND 285
MI 546

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Komisjoni teatis Euroopa 2040. aasta kliimaeesmärgi kohta – Poliitiline mõttevahetus

1. Eespool nimetatud teemat käsitleva poliitilise mõttevahetuse suunamiseks nõukogu 17. juuni 2024. aasta istungil (keskkond) koostas eesistujariik lisatud märkuse ja küsimused ministritele.
2. Alaliste esindajate komiteel palutakse eesistujariigi koostatud märkus ja küsimused teadmiseks võtta ning edastada need poliitiliseks mõttevahetuseks nõukogule.

Komisjoni teatis Euroopa 2040. aasta kliimaeesmärgi kohta

– Poliitiline mõttevahetus –

Sissejuhatus

6. veebruaril 2024 avaldas komisjon teatise „*Meie tuleviku kindlustamine. Euroopa 2040. aasta kliimaeesmärk ja tee kliimaneutraalsuse saavutamiseni 2050. aastaks, ehitades üles kestliku, õiglase ja jõuka ühiskonna*“¹ (edaspidi „2040. aasta kliimaeesmärgi käsitlev teatis“). Teatises esitatakse visioon 2030. aasta järgseks perioodiks kliimamuutuste süvenemise ja selle põhjustava reaalsete kulude suurenemise kontekstis. Selles esitatakse visioon Euroopast kui tugeva tööstusökosüsteemiga, puhta, vähese süsinikuheitega ja taskukohase energiaga ning kestlikult toodetud toidu ja materjalidega maailmajaost. See visioon vastab ELi kodanike vajadustele ja muudab ELi vastupidavaks tulevaste kriiside suhtes.

¹ Dok 6291/24 + ADD 1–6.

Tuginedes põhjalikule mõjuhindangule, soovib komisjon võtta 2040. aasta eesmärgiks vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 90% võrreldes 1990. aastaga, et hoida ELi kindlal kursil, jõudmaks 2050. aastaks kliimaneutraalsuseni, mis seati sihiks Euroopa kliimamääruses. Soovitatud eesmärk vastab teaduslikele nõuannetele ja on kooskõlas Pariisi kokkuleppes tulenevate kohustustega. Kui 2040. aasta eesmärk on kokku lepitud, saab see aluseks ELi uuele Pariisi kokkuleppe kohasele riiklikult kindlaksmääratud panusele, mis tuleb esitada ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) sekretariaadile aegsasti enne konventsiooniosaliste konverentsi 30. istungjärku (COP30). Teatistes märgitakse, et kasvuhoonegaaside netoheite vähendamiseks 90% peaks ELi järelejäänud kasvuhoonegaaside heide olema 2040. aastal alla 850 miljoni süsiniku ekvivalenttonni ning süsiniku sidumine peaks ulatuma kuni 400 miljoni süsinikutonnini. Täiendamaks maakasutuspõhist sidumist, mis seob süsinikku biomassis ja mullas, on vaja tööstuslikku süsiniku sidumist biogeensetest ja atmosfääriallikatest, et saavutada 2040. aasta eesmärk ning 2050. aastaks nullnetoheide ja pärast seda absoluutne negatiivne heide. Need hõlmavad süsiniku kogumise, utiliseerimise ja säilitamise lahenduste kasutuselevõttu, et vähendada ja kompenseerida kasvuhoonegaaside heidet teatavates tööstussektorites, lennunduses või merenduses, kus heidet on raske vähendada. Seepärast avaldas komisjon lisaks 2040. aasta kliimaeesmärki käsitlevale teatisele ka teatise „*Edasipüüdliku ELi tööstusliku süsinikumajanduse suunas*“,² milles esitatakse strateegia, et välja töötada ELi tööstuse süsinikumajanduse ühise ja tervikliku poliitika- ja investeerimisraamistik, mis tagab õiguskindluse ja pakub stiimuleid investeringuteks süsiniku kogumisse, säilitamisse, kasutamisse ja sidumisse, nagu biogeense süsiniku kogumine ja säilitamine ning süsiniku kogumine otse atmosfäärist ja selle säilitamine.

2040. aasta kliimaeesmärki käsitlevas teatistes määratakse ka mitu soovitatava eesmärgi saavutamist soodustavat tingimust, näiteks on eeskätt vaja täielikult rakendada kokkulepitud kliima- ja energiaraamistik 2030, kindlustada Euroopa tööstuse konkurentsivõime, keskenduda senisest enam õiglasele üleminekule kedagi kõrvale jätmata, tagada võrdsed võimalused rahvusvaheliste partneritega ning pidada muu hulgas tööstuse ja põllumajandussektoriga strateegilist dialoogi 2030. aasta järgse raamistiku üle.

² Dok 6306/24.

Nõukogus algas keskkonna töörühmas 12. veebruaril 2024 teatise ja sellele lisatud mõjuhinna üksikasjalik läbivaatamine. Nõukogu (keskkond) algatas 25. märtsil 2024 esimese mõttevahetuse komisjoni teatise üle. Avaldati üldist toetust 2040. aasta kliimaeesmärgi seadmisele ja teatises osutatud eeltingimusi peeti asjakohaseks.

Ülevaade olukorrast

Võttes arvesse 2040. aasta kliimaeesmärki käsitleva teatise valdkonnaülest laadi, on eesistujariik kaasanud 2040. aasta kliimaeesmärki käsitleva teatise ja selle mõjuhinna tehnilise tasandi aruteludesse aktiivselt teisi asjaomaseid nõukogu koosseise, sealhulgas energeetika, tööstus, transport, põllumajandus ja finantsküsimumused. Lisaks on korraldatud spetsiaalseid istungeid, et võimaldada komisjonil anda vastuseid ja selgitusi, et võimaldada komisjonil anda selgitusi ja vastata delegatsioonide esitatud arvukatele küsimustele. Nõukogu eri koosseisud on tunnistanud vajadust võtta oma vastavates sektorites kliimamuutusi arvesse ning töötada välja poliitikasuunad ja meetmed kooskõlas ELi kliimaneutraalsuse eesmärgiga, pakkudes seeläbi välja edasisi võimalusi ülemineku jaoks³.

³ Vt näiteks: nõukogu 21. mai 2024. aasta järeldused ELi digipoliitika tuleviku kohta (dok 9957/24); nõukogu 23. mai 2024. aasta järeldused Euroopa konkurentsivõime tugevdamise kohta kosmosevaldkonna kaudu (dok 10142/24); nõukogu 23. mai 2024. aasta järeldused teadmiste väärindamise kui vastupidava ja konkurentsivõimelise tööstuse ning strateegilise autonoomia vahendi tugevdamise kohta avatud majanduses Euroopas (dok 10182/24); 24. mail 2024 heaks kiidetud nõukogu järeldused, milles käsitletakse Euroopa Kontrollikoja eriaruannet nr 28/2023: „Riigihanked ELis – Konkurentsi vähenemine ehitustööde, kaupade ja teenuste hankelepingute sõlmimisel 2021. aastale eelnenud kümne aasta jooksul“ (dok 10358/24); nõukogu 24. mai 2024. aasta järeldused „Konkurentsivõimeline Euroopa tööstus, mis edendab meie rohelist, digitaalset ja vastupidavat tulevikku“ (dok 10127/24); nõukogu 24. mai 2024. aasta järeldused „Ühtne turg kõigi hüvanguks (dok 10298/24) ja nõukogu 30. mai 2024. aasta järeldused säästva elektrivõrgutaristu edendamise kohta. Samuti tuleks märkida, et La Hulpe'i deklaratsioonis sotsiaalse Euroopa tuleviku kohta, mis tehti eesistujariigi Belgia poolt 15.–16. aprillil 2024 korraldatud kõrgetasemelisel konverentsil Euroopa sotsiaalõiguste samba teemal, rõhutati eesmärki edendada õiglast ja ausat üleminekut kliimaneutraalsusele.

Tehnilisel tasandil toimunud aruteludes 2040. aasta kliimaeesmärgi üle on käsitletud väga erinevaid teemasid. Üldiselt jagavad delegatsioonid seisukohta, et kõik sektorid peaksid üleminekule kaasa aitama, võttes arvesse nende eripära ja erinevat olukorda liikmesriikides, samuti vajadust tagada õiglane üleminek ja selle konkreetne rakendamine. Arutelude käigus esile tõstetud konkreetsed küsimused on kokku võetud järgmistes punktides.

Euroopa tööstuse konkurentsivõime ja ühtse turu rolli säilitamine

Delegatsioonid on kindlalt seisukohal, et oluline on kaitsta Euroopa tööstuse konkurentsivõimet ja tagada võrdsed tingimused nii kogu maailmas kui ka ELis. Aktiivne kliimadiplomaatia on oluline, et innustada tõhusamaid üleilmseid leevendamispüüdlusi. EL peaks kasutama ära esimesena tegutseja eelist uute tehnoloogiate turgudel ja kasutama ühtset turgu täiel määral. Euroopa kriitiliste toorainete määrus ja nullnetotööstuse määrus võivad aidata suurendada võimalusi uute tehnoloogiate arendamiseks ja laiemaks kasutuselevõtuks. Samal ajal on vaja investeerida töötajate koolitusse, oskuste omandamisse ja ümberõppesse, et tagada liidu tööjõu suutlikkus reageerida ülemineku vajadustele ja tööturu muutustele.

Vajadus täiendavate investeeringute ja parema koordineerimise järele taristu arendamise kontekstis

Üldiselt tunnustatakse vajadust suuremate investeeringute järele, sealhulgas puhtasse tehnoloogiasse ning energia- ja transporditaristusse, samuti vajadust kõrvaldada tõkked, et kiirendada piiriülese taristu kasutuselevõttu. Nende investeeringute tarvis on oluline usaldusväärne ja prognoositav raamistik, kuid samal ajal tuleks vältida ülereguleerimist ja bürokraatiat. Peamisteks vahenditeks on Euroopa ühendamise rahastu ja innovatsioonifond, mida tuleks tõhusalt rakendada. Peamine kitsaskoht on loamenetlus, mida tuleks ühtlustada ja lühendada. Oluline on suurendada haldussuutlikkust ning jagada suuniseid, teavet ja ühiseid andmeid, võimaluse korral temaatiliste platvormide abil. Tegemist on üldist laadi üleskutsega kasutada tõhusalt ELi vahendeid ja tunnustada Euroopa Investeeringupanga tähtsat rolli. Siiski tunnustatakse ka seda, et vaja on rohkem erakapitali, sealhulgas teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks. Investeeringutega seotud riske tuleks maandada, näiteks regulatiivse toetuse või riskijagamismehhanismide kaudu. Delegatsioonide muud ettepanekud käsitlevad era- ja avaliku sektori partnerluste edendamist ning piiriüleste projektide ja koostöö edendamist, sealhulgas rahastamise valdkonnas. Mõned delegatsioonid on juhtinud tähelepanu ka vajadusele riigiabi suunata, et vältida konkurentsimoonusi.

Ringmajanduse ja kliimapoliitika koostoime ja sidusus

Laialt tunnustatakse, et ringmajandus ja ressursitõhusus on vahendid, mille abil vähendada kasvuhoonegaaside heidet ja kulusid ühiskonnale ning samuti sõltuvust impordist. Mitu delegatsiooni soovitas lisada kliimapoliitikasse ringmajandusel põhinevad lähenemisviisid. Ellu tuleks viia sellist ringmajanduse poliitikat, nagu ökodisain, mille eesmärk on vähendada olelusringi jooksul tekkivaid heitkoguseid. Soodustada tuleks säästvamaid tarbimisharjumusi, pakkudes tarbijatele kestlikke ja taskukohaseid alternatiive, samuti teavitamise ja teadlikkuse suurendamise kaudu.

2040. aasta kliimaeesmärk ning süsiniku maakasutuspõhise ja tehnoloogilise sidumise panus

Kuigi enamik delegatsioone ei ole veel vastu võtnud seisukohta tulevase 2040. aasta kliimaeesmärgi täpse taseme kohta, on mitu delegatsiooni nõus, et EL peab õigeaegselt seadma ambitsioonika eesmärgi. Mitu muud delegatsiooni on palunud suuremat selgust soovitatud eesmärgi sotsiaalse ja majandusliku mõju kohta. Üldiselt tunnistatakse vajadust süsiniku suurema sidumise järele tulevikus, kuid mõned delegatsioonid on erinevate ebakindlust tekitavate tegurite tõttu hoiatanud, et eesmärgi kavandamisel ei tuginetaks liiga suurel määral sidumisele, olgu see siis tehnoloogiline või looduspõhine. Mõned delegatsioonid on samuti rõhutanud vajadust võtta arvesse üldsuse heakskiidu küsimust. Mitu delegatsiooni rõhutab taastuvate energiaallikate rolli energiasüsteemi ümberkujundamise nurgakivina, samas kui mitu muud delegatsiooni toonitab vajadust järgida tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet. Mitu delegatsiooni on samuti rõhutanud, kui oluline on, et EL teeks otsuse liidusisese eesmärgi kohta, et oleks võimalik edastada ajakohastatud riiklikult kindlaksmääratud panus aegsasti enne konventsiooniosaliste konverentsi 30. istungjärku (COP30) kooskõlas Pariisi kokkuleppega.

Vajadus tervikliku lähenemisviisi järele põllumajandussektoris

Võttes arvesse, kui oluline on tagada toiduga kindlustatus kui põllumajandussektori põhiootstarve, on kõnealusel sektoril vaja terviklikku lähenemisviisi, et stimuleerida kestlikku toidutootmist, sealhulgas tasakaalu toidu tootmise ja tarbimise vahel, ning uusi võimalusi, sealhulgas biomajanduse varustamiseks ja süsiniku sidumiseks. Selline lõimitud lähenemisviis peaks hõlmama nii riskijuhtimis- kui ka leevendusmeetmeid ning võtma arvesse vajadust tagada sektori konkurentsivõime ja põllumajandustootjatele õiglane sissetulek. Poliitika peaks parandama sektori vastupanuvõimet ja pakkuma stiimuleid heitkoguste vähendamiseks, võttes samal ajal arvesse sotsiaal-majanduslikku mõju põllumajandustootjatele.

Küsimused ministritele

- *Kuidas tuleks välja töötada ELi 2040. aasta kliimaeesmärk ja 2030. aasta järgne raamistik, võttes arvesse liidu võetud kohustust minna konkurentsivõimeliselt üle kliimaneutraalsusele, pakkudes samal ajal võimalusi juhtpositsiooni saavutamiseks tööstuses ning edendades õiglast ja ausat ümberkujundamist?*
 - *Kuidas saaks 2030. aasta järgses raamistikus kõige paremini kasutusele võtta nõudlusega seotud meetmeid, sealhulgas materjalide ringluspõhisemat kasutamist ning jagamismajandust ja -liikuvust, et täiendada tehnoloogilisi heite vähendamise võimalusi, vähendades seeläbi investeerimisvajadusi ja ühiskonnale tekkivaid kulusid?*
-